

STEFAN GURT

Ni inget
dessa
människor
hopp

EN BERÄTTELSE OM TIGGARNA
OCH OM NÅGRA SOM HJÄLPER DEM

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

Av Stefan Gurt har tidigare utgivits:

Sara 1979

Melvins gränd 1982

Blåvalarna, bruket och snön 1985

Ängeln 1987

Hundarnas stad 1988

Petra, den 7 december 1988

Det var en sorts kärlek 1992

Myakka 1994

På natten korsar båten floden 2002

Kvällarna på San Siro 2003

49 dagar i bardo 2005

Minnen av framtiden 2009

Så dödar vi en människa 2012

Wahlström & Widstrand

www.wwd.se

Copyright © Stefan Gurt 2015

Tryckt hos ScandBook AB, Falun 2015

ISBN 978-91-46-22964-3

Sannerligen säger jag eder: Vadhelst I haven gjort mot en av dessa mina minsta bröder, det haven I gjort mot mig.

Matteus 25:40

Innehåll

Förord 9

DEL 1

Svens förslag 11

DEL 2

Migranterna på våra gator 35

DEL 3

Oradea – Cluj – Pitești – Bukarest 169

DEL 4

Tillbaka till våra gator 261

Förord

Den här boken handlar om de EU-migranter som på senare år kommit för att tigga i Sverige och om en grupp människor som arbetar för att förbättra förhållandena för dem. Flertalet uppträder under fingerade namn eftersom det finns en hotbild mot dem. Jag har även ändrat deras utseende, bakgrund och andra omständigheter för att göra dem svårare att identifiera. De som fått behålla sina riktiga namn är Sven Hovmöller, som är min vän sen tidigare och den som drog in mig i det här, och Anna Silver, som startade föreningen HEM. De har redan syns så mycket i media att det vore meningslöst att försöka maskera dem.

Det har varit svårare att skriva den här boken än jag trodde när jag började. Situationen är komplicerad. I botten på allt finns ett utanförskap och en fattigdom som är så stor att den driver människor till desperation.

Stefan Gurt

Huddinge, juni 2015

DEL 1

Svens förslag

1

Den första gången Sven talade med mig om tiggarna hade jag inte fattat att de var här ännu. I alla fall inte i den omfattningen, inte att de redan satt utanför i stort sett varenda mataffär och systembolag i hela landet. Jag jobbar hemma och har bara några steg mellan sovrummet och arbetsrummet och de hade inte kommit till Huddinge centrum eller Kungens kurva där jag brukar handla. Eller så hade jag sett dem men inte tänkt att de hade med mitt liv att göra, skjutit undan bilden av dem så som man gör med saker man helst inte vill veta om. Sven sa att vi alla måste hjälpa dem och jag tänkte att jag måste komma på en ursäkt för att slippa undan.

Det var i maj 2014, en lördag förmiddag i Gärdesskolans lokaler. Det ligger ett fik där, utanför det jag antar i veckorna fungerar som matsal. Kinesiska skolan Nya Stjärnan bedriver språkundervisning för kinesiska barn och i fiket sitter deras föräldrar och väntar från halv tio till klockan ett varje lördag. Sven och jag hade gått i en vuxenklass där och nu var vi tillbaka för att hälsa på våra forna klasskamrater. Så fort vi slagit oss ner vid bordet började han berätta om sitt engagemang för romerna. Han förtydligade: Ni vet de där tiggarna som sitter utanför vartenda köpcentrum nuförtiden.

Och en av oss sa: Jaså, du menar zigenarna?

Och Sven spände blicken i honom och sa: Det heter inte zigenare. Det heter romer. *Rå*-mer.

Efter en kortare utläggning om det förlegade och nedsät-

tande i ordet zigenare övergick han till att berätta att han knappt sov längre. På dagarna undervisade han på universitetet och på nätterna körde han runt och flyttade romernas tält och husvagnar från de läger som fått besked om att de skulle avhysas. Han hyrde bajamajor åt dem för egna pengar, han samlade in kläder och förnödenheter, ägnade söndagarna åt att undervisa dem i svenska. En period hade han sex stycken som inneboende.

– Ni anar inte, sa han, hur dom har det. Det är inte mänskligt. Dom är så fattiga, många är analfabeter. Och så kommer myndigheterna och river ner deras kojor, dom kastar ut dom från lägren.

Det var varmt den här förmiddan och vi satt ute vid ett av de bord som står på den lilla gården utanför fiket. Jag satt så att jag hade solen i ansiktet och måste kisa när jag tittade på Sven. Staffan bredvid honom om jag minns rätt, och Lennart, medan Jan var på min sida av bordet. Och när Sven kom till slutet av sin berättelse och sa att ni får gärna hjälpa till, ni också, blev det tyst kring bordet. Jag såg hur de andra flackade med blickarna, stirrade ner i kaffekopparna. Jan satt tyst, Lennart var på väg till Kina, om bara en vecka, Staffan sa att det var mycket på jobbet just nu. Jag såg Sven i ögonen och sa:

– Jag måste bli klar med den nya romanen först. Och sen är det en massa med skolan.

Sven och jag lärde känna varandra under åren på Kinesiska skolan. Vi är båda gifta med kinesiskor och har barn som läst där. För att inte tvingas sitta och bara döda tid varenda lördag gick vi med i en vuxenklass, som dels bestod av folk som liksom vi var gifta med kineser och dels av folk som av andra anledningar ville lära sig språket.

Precis som i varje annan klass hade vi med tiden fått våra

bestämda roller i gruppen. Jag, som alltid haft lätt för språk, fick rollen som duktig elev (även om Camilla, som bott tre år i Kina, hade större ordförråd och Lennart, som gått ner till halvtid på jobbet och läste universitetskursen parallellt, med tiden hade lärt sig fler tecken). Staffan var den oengagerade vars uttal var så dåligt att hans fru förbjöd honom att tala kinesiska med barnen, han gick kursen bara för att slippa hjälpa till under lördans städning, och Jan och Olle teoretikerna som gärna ställde långa frågor om hur man härledde olika tecken och uttryck. Sven var klassens clown.

Ibland kunde jag reta upp mig på att han, som till vardags var professor i kemi och hade varit inblandad i forskningsprojekt som gett några av hans kolleger nobelpris, när han själv hamnade i klassrummet förvandlades till en busig skolpojke. Den grå kalufsen, som hade ett lite tunnare parti mitt på där det förut måste ha funnits en virvel, spretade ostyrigt och han hade ett särskilt sätt att ta av sig glasögonen och spetsa läpparna varje gång han räckte upp handen för att avbryta läraren. Och sen kom frågorna, alltid formulerade på engelska, om varför saker hette så eller så. Han vände sig om och tittade på oss andra med ögonen lysande av odygd innan han gav sig in på långa utläggningar om hur ologiskt och krångligt det kinesiska språket är. Allt för att locka klassen till skratt.

Låt mig innan jag fortsätter erkänna att jag alltid hyst en viss skepsis mot människor som ser godhet som knutet till en viss tro eller ideologi. Jag vet inte riktigt varifrån det kommer. På morgonsamlingarna i lågstadiet när fröken högläste om Jesu bedrifter satt jag mest och tänkte på hur tråkig han var. De där månglarna i templet som han gav sig på redan som pojke, egentligen gjorde de bara sina jobb och det var väl inte så

farligt. Jag tror inte att jag formulerade det så tydligt på den tiden, men det fanns nåt strängt och humorlöst hos Jesus som gjorde honom omöjlig att ta till sig.

Och sen under den stora vänstervågen som drog igång när jag var tolv tretton, jag var för ung för att riktigt dras med i den. Hippieeran, studentrevolten, demonstrations-tågen, knarket, det var saker jag bara uppfattade ett svagt eko av utan att riktigt begripa vad det handlade om, låtar jag hörde på radio, nyhetsinslag, filmer och skivomslag, vaga rykten i skolan. Jag såg förstås bilderna från Vietnamkriget, polischefen som sköt ihjäl en fånge på nyheterna, jag lärde mig ordet napalm och läste boken om Song My, men det fyllde mig med sorg och dåligt samvete snarare än kampvilja. Tanken på utopier var för mig aldrig verklig, väntan på det klasslösa samhället lika utsiktslös som väntan på ett paradiset efter döden, jag såg bara de stora militärparaderna i Moskva, stridsvagnarna på Prags gator. När mina lärare i högsta-diet entusiastiskt beskrev kulturrevolutionen i Kina och jag i tidningen *Vi* såg bilder på uniformerade barn som gjorde utfall med bajonetter, uppfattade jag det som skrämmande mer än hoppingivande. Jag var femton och hade börjat läsa skönlitteratur. Jag läste Hesse, Joyce, Hemingway, Thomas Mann, Robert Musil, de stora och tunga romanerna, och det var de som blev min religion och jag motsatte mig varje tanke på att reducera litteraturen till moraliska eller politiska ställningstaganden.

Jag minns en gång när jag var trettio och såg ett program från Tjernobyl tillsammans med en gammal skolkamrat från gymnasiet. Det gick folk där i vanliga bomullsoveraller och med samma sorts munskydd man använder inom sjukvården och skyfflade upp radioaktivt avfall. Han sa att det var så fint av dem att offra sig på det där sättet och jag kunde inte

låta bli att påpeka att det antagligen stod några soldater med osäkrade kalasjnikovs bakom kameramannen, och min skolkamrat såg på mig med misstro, rent av förundran i blicken och sa: Du förstår inte hur dom är, människor i socialistländerna är osjälviska på ett helt annat sätt än vi, dom gör det för mänskligheten.

Jag tyckte att han, trots att han var vettig för det mesta annars – beläst, älskade klassisk musik – den gången gav prov på en nästintill ofattbar enfald. När jag nu tänker tillbaka på det gör det mig en aning vemodig. Till skillnad från min gamla skolkamrat har jag aldrig förmått tro helhjärtat på nånting, inte på det sättet, inga såna fasta trossatser, och jag har alltid haft dåligt samvete för det. Det är som om jag genom det avslöjade vilken småsint och osolidarisk människa jag är.

Sven är på så vis min motpol. Han är åtta år äldre än jag och fick sitt intellektuella uppvaknande i det sena sextioalets studentvänster. Eller tidigare än så, redan som trettonåring gick han med i SSUH (Sveriges Studerande Ungdoms Helnykterhetsförbund). Sen under vänstervågen blev det Förbundet mot droger och gänget kring Gnistan och Folket i Bild. Själv var han inte med i något parti på den tiden, men i stort sett alla han umgicks med var maoister (och några enstaka leninister eller trotskister). Han var med vid almstriden i Kungsträdgården och innehade ett tag både posten som ordförande och kassör i Ordfronts förlag. Under de åtta år vi var klasskamrater och fikade varje lördag förmiddag hände det mer än en gång att jag irriterade mig på honom. Vid sidan av jobbet som kemiprofessor satt han i kommunalfullmäktige i Sollentuna, och han var alltid så tvärsäker i politiska frågor. Han kunde tala om moderaterna i kommunen och halvt på skämt säga att de är onda människor, *onda*. Efter två år på universitetet och åtta år på Kinesiska skolan lyckades han inte ens lära sig

den mest rudimentära kinesiska, men i stället för att medge att språk helt enkelt inte låg för honom började han skryta om hur lätt han haft för att lära sig spanska. Han jobbade på universitetet i Madrid ett par år och språket var aldrig något som helst problem, det satt direkt.

Ibland kunde han ge sig ut på långa utläggningar om det löjliga och totalt ologiska med Gudstro som kunde varit befo- gat om det sagts på 1800-talet men som nu mest var att sparka på en som redan ligger. Jag blev illa till mods när han en dag självberömande berättade att det var hans förtjänst att den svenska vänstern intagit en så puritansk och fördömande håll- ning vad gäller droger. Det var när han jobbade som volontär på Förbundet mot droger och gav ut deras gatutidning. Själv har jag nog haft en lite väl romantisk hållning i det fallet, Kerouac och Jimi Hendrix och hela den grejen, *'scuse me while I kiss the sky*, Riddarna kring Dannys bord. Jag visste ju att det gick åt helvete för dem, men själva tanken på ruset, att luffa runt utan mål och dricka vin på stränder under stjärnhimlen, för mig har det alltid haft en stark lockelse och trots att han senare lämnade maoistgänget för socialdemokratin såg jag Sven som en representant för den allra mest puritanska och frikyrkoliknande delen av vänstern.

Under ett av de samtal vi fört på sista tiden kom vi in på kulturrevolutionen. Det var på ett kafé i Bandhagen, en förort söder om Stockholm. Jag sa att jag aldrig begripit hur väster- ländska studenter och intellektuella kunde romantisera den på det sätt de gjorde, unga svenskar som levde trygga ordnade liv, ingen skulle fångsla eller döda dem vilken tanke de än framförde och så blev de alldeles till sig inför det där vansin- net. Och Sven sa:

– Vi gjorde rätt i att hylla kulturrevolutionen. Utifrån den kunskap vi hade då. Idag vet vi att det var en hemsk epok,

men då visste vi inte det. Vi såg bara själva grundtanken och vi gjorde rätt i att hylla den utifrån det vi visste.

Och jag satt där på ett kafé omgiven av jobbare som åt en tidig lunch och småbarnsföräldrar med barnvagnar och jag såg in i hans blå ögon som blir arga ibland men aldrig helt förlorar en humoristisk glimt och jag tänkte att jag just beslagit honom med ett graverande tankefel. Utifrån det resonemanget skulle man kunna försvara vilket vansinne som helst, röda khmererna likaväl som nazisterna, korstågen, inkquisitionen, elfte september, Guantánamo. Om man bara väljer att rikta bort blicken från det man inte vill se finns det inget man inte kan rättfärdiga.

Och samtidigt visste jag, både den gången i Bandhagen och ett halvår tidigare när vi satt på gården till Gärdesskolan, att om det finns nånting sånt som karma och vi tar med oss summan av våra handlingar från det här livet in i nästa skulle Sven ha en betydligt bättre sits än jag.

Samtalet på Gärdesskolan slutade med att våra forna klasskamrater återvände till sin lektion och Sven och jag satt kvar i solskenet ett tag och han såg på mig och sa:

– Det där med romerna, alla får hjälpa till på sitt sätt. Och du som kan skriva, du skulle kunna skriva en bok om deras situation. Du kunde få folk att fatta.

Han sa att han läst en av mina böcker, han sa att jag är en författare med starkt socialt engagemang och jag förmådde inte invända och säga att jag är inte alls särskilt god, inte dålig heller men det är mest berättelserna jag älskar, livet i sin helhet snarare än olika sätt att försöka förbättra det, jag bryr mig mer om människor än om mänskligheten. Och jag tänkte på allt arbete det skulle innebära, böckerna jag måste läsa in mig på och intervjuerna jag måste göra, när skulle jag få tid till det? Men jag förmådde inte säga det heller. Jag visste redan då att det skulle bli svårt att komma undan.

2

Det gick några månader innan jag träffade Sven nästa gång. Jag hade verkligen en roman att skriva färdigt och jag jobbar halvtid som skrivarlärare på en folkhögskola och jag hade rätt mycket undervisning då i början på terminen. Romanen drog ut på tiden, det var några saker jag aldrig riktigt fick ordning på, och sen var det en annan roman jag ville skriva också innan jag påbörjade nåt nytt projekt.

Jag visste egentligen ingenting om romerna och deras situation. Efter att Sven uppmärksammat mig på dem tillhörde jag den sortens människor som stack åt tiggarna en femma eller några enkronor när jag gick och handlade, men för det mesta blev jag generad av att se dem sitta i modden och försökte undvika deras blickar. Och bortom det, de enda romer jag tidigare hade talat med var några som sålde begagnade bilar. Jag har ett vagt minne av att det var några som började i min skola i mellanstadiet, Huvudstaskolan i Solna, och att de fick flytta in i en nedgången villa som låg alldeles intill. Den delen av Solna bestod nästan uteslutande av höghus och de bodde för sig själva i ett eget hus, åtskilda från alla andra, man kunde se hur de eldade på gården på kvällarna. Jag frågade min mamma varför de levde så och hon svarade att det beror på att de inte kan bo i lägenhet, de står inte ut med ofriheten, de är vana vid att hela tiden vara på resa.

Jag antar att min mammas bild av romerna mer kom från filmer, böcker och sångtexter än från möten i verkliga livet.

Vi såg dem förstås på stan ibland, kvinnor i vida svarta klänningar med förkläden över (senare har jag fått veta att de var finska romer), och när min mormor blev riktigt gammal hände det att hon påstod att mamma och jag hade zigenarblod efter morfar. Jag tog det aldrig på allvar, min morfar var en bondpojke från Småland som senare blev snickare i Stockholm och för mig var de vi då kallade zigenare ett folk som hörde till en annan tid, bifigurer i en roman av Fritiof Nilsson Piraten. Jag tänkte på filmer och serietidningar med cirkusvagnar uppställda i ett läger i skogen, på Carmen, Esmeralda i *Ringaren i Notre Dame*, den blå silhuetten på Gitanespaketet, Django Reinhardts vemodigt hoppiga gitarrspel, Jimi Hendrix som kallade ett livealbum för *Band of Gypsies*, den flackande kameran och musiken i Kusturicas *Zigenarnas tid*. Jag tänkte på Melquíades som med jämna mellanrum kommer tillbaka till Macondo i García Márquez *Hundra år av ensamhet* och varje gång har med sig nymodigheter från den stora världen som startar ett nytt skeende i romanen. Och jag antar att allt det är myter bara, romantiska arketyper, drömbilder som den bofastare befolkningen projicerat på ett folk som ständigt var i rörelse och som de inte visste så mycket om. Jag tänkte att jag var fel person för att skriva den här boken.

Men Sven fortsatte att ringa, han lämnade rapporter om människor som sov i tält om vintern, han talade om sjutton-åringar som blev med barn som de sen bodde med i baksätet på en bil i utkanten av Uppsala, han berättade om femtioåriga kvinnor som aldrig lärt sig att läsa och skriva. Och en söndag i oktober när jag hade en lucka i undervisningen och romanen ändå behövde vila besökte jag kulturhuset Cyklopen i Högdalen utanför Stockholm, där Sven och några andra ur föreningen HEM fått låna en lokal för att bedriva svenskundervisning.

Det var mitt på dan, Sven stod och väntade längs Magelungsvägen där Cyklopen ligger i en glänta som inte är så lätt att upptäcka från vägen. Jag körde förbi tre gånger och Svens telefon var hela tiden upptagen, men sen till slut fick jag tag i honom och han gick ut till vägen och vinkade åt mig. Det var han och en rumänska som heter Crina som också tillhörde föreningen och några av ungdomarna som driver Cyklopen och som lånat ut lokalerna till föreningen HEM. Vi gick ner till kulturhuset som är byggt i något plastliknande material som tydligen är brandsäkert, extremhögern brände ner det gamla huset, och vi kom in i en lokal som inte skulle ha gjort bort sig om man ville filmatisera en William Gibson-roman där, allt på en gång lite sjavigt och nött och samtidigt futuristiskt. Bottenvåningen en stor sal som i en lada, enkla träbänkar på ett golv av rå betong och nånting som antagligen används som scen ibland, en bar där man kunde köpa kaffe och mackor. En skylt på väggen bakom baren med texten: *Jag önskar att jag kunde kalla dig en fitta men du har varken djupet eller värmen.* Trapporna såg mer ut som byggnadsställningar än nånting permanent. Det var folk som rörde sig fram och tillbaka, ungdomar som påminde om mina elever från folkhögskolan men också ett par medelålders kvinnor och en pensionär.

En kvart senare befann vi oss i det provisoriska klassrum som låg högst upp i huset. Gröna väggar, rosa bardisk, ljusslingor i taket, konstgjorda vinrankor. Själv hade jag satt mig längst bak för att störa så lite som möjligt. Jag tänkte fortfarande att jag inte skulle skriva den här boken, jag visste inte ens vad jag tyckte om hela frågan och det gjorde mig generad att vara där, en iakttagare som egentligen inte hade i sammanhanget att göra, som inte själv hjälpte till på något sätt. Sven hade ställt upp en liten griffeltavla på ett par stolar. Undan

för undan släntrade eleverna in i klassrummet, de slog sig ner längs borden som bildade ett U framför Sven och hans griffeltavla. Till slut var de nio stycken, de pratade sinsemellan, leende som om hela situationen roade dem eller kanske för att den kändes besvärande. Sven hade skrivit några fraser för att den kändes besvärande. Sven hade skrivit några fraser på tavlan och han pekade på den översta.

– Jag heter Sven. Kan ni upprepa det? Men ni använder ert eget namn i stället för mitt.

Efter att alla sagt sina namn fortsatte han att skriva på tavlan:

En hammare

En spik

En stor spik

Stor – större

Liten – mindre

En bra penna

Dålig

Trasig

Han tecknade ett tält:

Liliana vill ha ett stort tält.

Jag har inga pengar.

Cigaretter 43:-

Litet tält 99:-

Två paket = ett tält!

Lagom till lunchen hade klassen utökats till sexton elever. Lunchen bestod av baguetter, Mamma Scans köttbullar och

potatissallad. De hade ställt upp maten på ett bord längst bak i lokalen och klassen turades om att fylla bröden. Det fanns korv också, tjocka skivor av medvurst och jag satt där och tänkte att de borde haft grönsaker till, nånting som gav dem lite vitaminer, och Sven vände sig mot mig och sa att du kan ta du med och jag skakade på huvudet, det såg inte särskilt frestande ut och det var inte mycket mat till så många människor.

Lektionerna återupptogs och Sven pratade engelska på samma sätt som han brukat göra på kinesiskan, skämtade och skrattade. Han lärde dem några fraser som jag inte kunde begripa vad de skulle ha för nytta av och gav sig in på en lång utläggning om parlamentarisk demokrati och vad de hade för rättigheter som EU-medborgare. På tavlan:

Ett glas vatten. H₂O

Vad kostar ett kilo potatis?

Jämfört med chips.

Polis: ring Sven!

Han skrev sitt mobilnummer. Sen kallade han fram mig. Jag fick spela polis. Jag skulle se hotfull ut och gick fram till en kille och begärde legitimation. Killen skakade på huvudet, han ringde Sven och räckte över luren till mig. Svens röst både snett bakom mig och genom telefonen:

– Enligt EU-lagen får du inte komma hit utan tolk.

Lektionen avslutades med frasen *ingen solidaritet, ingen hjälp*. Sven förklarade ordet solidaritet med att alla hjälper alla. En kvinna som såg ut att vara i pensionsåldern hade ett lexikon.

Hon svarade med vad jag antog var en skämtsam anspelning på en tidigare lektion:

– Ingen disciplin, ingen spik.

Efter det gick vi ut till Svens V70 där Crina öppnade bakluckan och började dela ut kläder, liggunderlag och sovsäckar. De som nyss varit elever stod därute på gångstigen framför Cyklopen, den leder vidare in i ett skogsområde, och höll upp plaggen framför sig för att se om de kunde passa. De tog det de ville ha och lämnade tillbaka resten och sen gav de sig därifrån, till fots i olika riktningar. Till slut var det bara Sven och jag kvar och ett par polska byggjobbare som skulle hjälpa till med nånting i ett av lägren, och Sven frågade om jag ville följa med upp och se platsen där det brann ett par veckor tidigare och en man dog.

Platsen för branden låg på en kulle alldeles intill Cyklopen. Vi gick uppför en skogsstig, mellan lingonris och granruskor. Sven drog historien på nytt medan vi gick. Det hade funnits skjul däruppe. En natt började fyra av dem att brinna och en man dog. Polisen kom dit, men de tog det inte på allvar. I stället för att säkra spår satte de igång att röja lägret.

– Du menar att branden var anlagd? sa jag.

Vi hade kommit upp till toppen av kullen. Det fanns spår av eldstäder, avbrutna kvistar och en del skräp som vittnade om att det bott folk där. Ett område på kanske hundra kvadratmeter var svart efter branden.

– Rasisterna jublade på Flashback efteråt, men det var ingen som skrev rakt ut att dom gjort det.

– Men polisen ville inte ens undersöka det?

– Dom var väl glada dom också. En tiggare mindre att ta hand om.

Vi hade haft den här diskussionen tidigare. Sven klagade

över okänsligheten hos kronofogdemyndigheten och polisen som avhyste romerna från lägren och jag sa att de väl bara var vanliga människor som gjorde sina jobb, antagligen tyckte de att det var obehagligt också, och han svarade att varför gör de det i såna fall, varför vägrar de inte?

– Jag pratade med dom, sa han nu. Jag sa åt dom att dom skulle undersöka branden, men dom brydde sig inte om att göra det. Dom sket i det.

Jag antog att han hade rätt, kanske rörde det sig verkligen om en mordbrand, men mer än på själva branden tänkte jag på hela miljön där. Att det 2014 finns människor som väljer att bosätta sig i skjul utan isolering i ett litet skogsparti i en Stockholmsförort. Bara ett femtiotal meter från en stor genomfartsled. Det var mitt på dan i oktober och det var kallt redan, allting rått och fuktigt. På nätterna måste det gå ner kring noll och dessutom bli så mörkt att man knappt såg handen framför sig. Och de bosatte sig här, tillbringade dagarna på trottoaren utanför en tunnelbanestation eller ett snabbköp och sov i en skogsdunge. Jag tänkte på varför och insåg att jag redan visste svaret. De valde det här livet för att de inte hade något annat val. Förhållandena hemma var ännu sämre.